

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету фінансів та
обліку

Андрій КІЗИМА

2025 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної
роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ

2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни

СТРАХОВІ ПОСЛУГИ

ступінь вищої освіти – бакалавр

галузь знань – 23 Соціальна робота

спеціальність – 232 Соціальне забезпечення

освітньо-професійна програма – «Соціальне забезпечення»

Кафедра фінансів ім. С. І. Юрія

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. заняття (год.)	ІРС (год.)	Тренінг (год.)	СРС (год.)	Разом (год.)	Залік (сем.)
Денна	4	7	32	14	3	8	93	150	7

ТЕРНОПІЛЬ 2025

Робочу програму склала доктор філософії (PhD), доцент, доцент кафедри фінансів ім. С. І. Юрія Ірина ГУЗЕЛА

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фінансів ім. С. І. Юрія, протокол № 1 від 28.08.2025р.

Завідувач кафедри
фінансів ім. С. І. Юрія
д-р екон. наук, професор

Андрій КРИСОВАТИЙ

Гарант ОП
д-р екон. наук, професор

Микола СТЕЦЬКО

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “СТРАХОВІ ПОСЛУГИ”

1. Опис дисципліни «Страхові послуги»

Дисципліна – Страхові послуги	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 5	Галузь знань – 23 Соціальна робота	Статус дисципліни - вибіркова Мова навчання – українська
Кількість залікових модулів – 3	Спеціальність – 232 Соціальне забезпечення	Рік підготовки: <i>денна форма - 4;</i> Семестр: <i>денна форма – 7;</i>
Кількість змістових модулів – 2	Освітньо-професійна програма – «Соціальне забезпечення»	Лекції: <i>денна форма – 32 год.;</i> Практичні заняття: <i>денна форма – 14 год.;</i>
Загальна кількість годин: 150 год.	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Самостійна робота: <i>денна форма – 93 год;</i> Тренінг: <i>денна форма – 8 год.</i> Індивідуальна робота: <i>денна форма – 3 год.</i>
Тижневих – 10 год. Аудиторних – 3 год.		Вид підсумкового контролю – залік

2. Мета і завдання вивчення дисципліни «Страхові послуги»

2.1. Мета вивчення дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Страхові послуги» є оволодіння студентами теоретичними та практичними навичками забезпечення потреб юридичних осіб і громадян у страховому захисті, а також формування знань щодо змісту та організації роботи страховиків. Предметом вивчення дисципліни «Страхові послуги» є організація роботи страховиків щодо забезпечення та реалізації потреб юридичних осіб і громадян у страховому захисті; система відносин між сторонами страхової угоди з приводу купівлі-продажу страхових послуг. Об'єктом вивчення дисципліни є сукупність економічних відносин між страховиком та страхувальником.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни «Страхові послуги» є:

- визначення об'єктивної необхідності страхових послуг;
- з'ясування раціональної організації роботи страховика по реалізації страхових послуг;

- дослідження сутності страхових послуг, що надаються фізичним і юридичним особам в галузі майнового, особистого страхування та страхування відповідальності;
- дослідження сутності та специфіки страхування кредитних і фінансових ризиків, автотранспортних ризиків, авіаційних ризиків;
- розуміння особливостей страхування посівів сільськогосподарських культур, страхування тварин в сільськогосподарських підприємствах;
- вивчення методів організації роботи страховика щодо реалізації страхових послуг;
- вивчення методів розрахунку страхових тарифів та платежів.

2.3. У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

- знати термінологію та чинне законодавство з питань організації страхової справи та надання страхових послуг;
- володіти знаннями щодо етапів процедури укладення та ведення страхової угоди та застосовувати на практиці фахові навички що стосуються андеррайтингу, систем страхового забезпечення, врегулювання вимог страхувальника щодо відшкодування збитків;
- розуміти сутність та специфіку страхового захисту життя та пенсій громадян, володіти знаннями щодо організації роботи страхової компанії, пов'язаної із здійсненням страхування життя та пенсій;
- володіти знаннями та на практиці застосовувати навички щодо надання страхових послуг у частині обов'язкового особистого страхування від нещасних випадків на транспорті, добровільних видів страхування від нещасних випадків;
- розуміти особливості організації добровільного та обов'язкового медичного страхування, страхування на випадок хвороби, безперервного страхування здоров'я, медичного страхування громадян, котрі виїжджають за кордон;
- показати належний рівень знань щодо підприємницьких ризиків і оцінки потреб підприємця у страховому захисті та організації і проведенні страхування на випадок вогню, стихійного лиха та крадіжки, страхування від перерв у виробництві внаслідок знищення або пошкодження застрахованого майна;
- розуміти особливості механізму страхового захисту аграрного сектору економіки;
- володіти фаховими знаннями і навиками щодо специфіки страхування технічних ризиків, страхування кредитних і фінансових ризиків;
- розуміти сутність та специфіку автотранспортних ризиків, авіаційних ризиків;
- володіти знаннями щодо особливостей страхування майна і відповідальності громадян.

3. Програма дисципліни «Страхові послуги»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ НАДАННЯ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ. ОСОБЛИВОСТІ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ В ОСОБИСТОМУ СТРАХУВАННІ ТА СТРАХУВАННІ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ РИЗИКІВ

Тема 1. Страхові послуги та особливості їх реалізації

Страхова послуга як специфічний товар. Ознаки, які характеризують страхову послугу. Визначення та особливості страхової послуги. Економічна необхідність надання страхових послуг фізичним і юридичним особам та розширення їх асортименту.

Класифікація страхових послуг за: способом споживання; критерієм клієнта; об'єктами страхування; формами здійснення.

Роль маркетингу у страховій діяльності. Служба маркетингу страхової компанії та її функції. Маркетингові дослідження і маркетингова політика страховика. Інструменти маркетингу та їх вплив на страхову діяльність.

Вивчення і формування попиту на страхові послуги. Система продажу страхових послуг («канали збуту»). Безпосередній (прямий) продаж. Продаж через страхових посередників. Продаж через нестрахових посередників (банки, Інтернет, спеціалізовані місця продажу та ін.).

Роль страхових посередників у реалізації страхових продуктів. Права і обов'язки страхових посередників. Вимоги законодавства України до страхових посередників. Роль реклами у наданні страхових послуг. Види страхової реклами і вимоги до неї.

Страховий продукт. Ціна страхового продукту. Реалізація страхового продукту. Засоби сприяння реалізації страхових продуктів. Реалізація страхових продуктів та основні її етапи: аквізиція; супровід договору страхування; дії при настанні страхового випадку та страхове відшкодування.

Контроль страхових компаній та органу страхового нагляду за реалізацією страхових послуг.

Тема 2. Порядок укладання та ведення страхових угод

Поняття та сутність страхової угоди. Етапи страхової угоди: заява про страхування; андерайтинг; укладання договору страхування; видача полісів; врегулювання вимог страхувальника щодо відшкодування збитків.

Заява про страхування: форма, зміст, значення.

Андерайтинг: оцінка ризику, вирішення питання про прийняття об'єкта на страхування; визначення термінів, спеціальних вимог, обсягів і розмірів страхового покриття; франшиза; розрахунок страхової премії. Система страхового забезпечення.

Процедура підготовки та укладення договору страхування.

Страховий поліс як форма договору страхування. Зміст та структура страхового полісу. Страхове свідоцтво. Страховий сертифікат.

Правила та умови страхування.

Врегулювання вимог страхувальника щодо відшкодування збитків. Дії страхувальника при настанні страхової події. Дії страховика щодо розслідування характеру і розмірів збитків. Акт про страховий випадок. Виплата відшкодування.

Тема 3. Страхові накопичувальні послуги

Необхідність і значення страхового захисту життя та пенсій громадян. Особливості страхування життя.

Класифікація видів страхування життя. Поняття про захисні, накопичувальні та змішані види страхування життя. Індивідуальні та колективні види страхування життя.

Характеристика страхових послуг зі страхування життя на вітчизняному страховому ринку. Порядок здійснення основних різновидів накопичувального та змішаного страхування життя: традиційних видів змішаного страхування життя, страхування життя дітей до повноліття і вступу в шлюб; страхування дітей для отримання освіти; родинного страхування та інших видів.

Порядок страхування життя для отримання додаткової пенсії.

Основи побудови тарифів зі страхування життя. Таблиця смертності та її значення.

Організація роботи страхової компанії, пов'язаної із здійсненням страхуванням життя та пенсій. Порядок укладення і обслуговування страхового договору.

Організація роботи страхової компанії щодо визначення страхових і викупних сум, порядок їх виплати страхувальнику, спадкоємцям або визначеним для цього особам.

Тема 4. Страхові послуги у разі нещасних випадків

Необхідність і значення страхового захисту громадян від нещасних випадків. Розвиток і сучасний стан страхування. Форми і види страхування. Обов'язкові види страхування від нещасних випадків.

Суб'єкти страхування від нещасних випадків. Обсяг страхової відповідальності. Страхова сума. Страхова премія і порядок її сплати. Визначення розміру страхових сум за наслідки нещасних випадків.

Одержувачі страхової суми у випадку смерті застрахованого. Відмова у виплаті страхової суми. Особисте страхування від нещасних випадків на транспорті. Інші види обов'язкового страхування від нещасних випадків.

Добровільні види страхування від нещасних випадків та умови їх проведення. Індивідуальне страхування громадян від нещасних випадків. Страхування дітей від нещасних випадків. Страхування туристів від нещасних випадків. Інші види добровільного страхування від нещасних випадків.

Тема 5. Медичне страхування

Необхідність, розвиток і сучасний стан медичного страхування. Суб'єкти медичного страхування і взаємовідносини між ними. Форми проведення медичного страхування та їх особливості. Обов'язкове медичне страхування. Обсяг відповідальності страховика. Страхова сума. Порядок визначення розміру страхових премій і порядок їх сплати в медичному страхуванні. Права і обов'язки сторін страхових відносин. Організація роботи страхової компанії, пов'язана з настанням відповідальності за фактом страхового випадку.

Добровільне медичне страхування. Договір страхування. Обсяг відповідальності страховика. Термін страхування. Страхова сума. Страхова премія. Порядок виплати страхового забезпечення. Відмова у виплаті. Медичне страхування громадян, які виїжджають за кордон.

Тема 6. Страхування підприємницьких ризиків

Зміст поняття «підприємницькі ризики». Роль страхування у забезпеченні потреб підприємця в страховому захисті. Форми і види страхування підприємницьких ризиків.

Страхування на випадок вогню, стихійного лиха та крадіжки. Основний та додатковий договори страхування. Характеристика основних умов страхування.

Документи, необхідні для виплати страхового відшкодування.

Страхування від перерв у виробництві внаслідок знищення або пошкодження застрахованого майна.

Страхування відповідальності товаровиробників за якість продукції, що виробляється; за забезпечення зайнятості робочих місць; за забруднення навколишнього середовища; страхування працівників від нещасних випадків за рахунок коштів підприємства.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. СТРАХОВІ ПОСЛУГИ У СФЕРІ МАЙНОВОГО СТРАХУВАННЯ ТА СТРАХУВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Тема 7. Страхування сільськогосподарських ризиків

Економічні завдання страхування в сільському господарстві. Розвиток і сучасний стан страхування майна виробників сільськогосподарської продукції.

Форми й види страхування майна сільськогосподарських підприємств. Страхування врожаїв сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень. Об'єкти страхування. Обсяг страхової відповідальності.

Страхові ризики і характеристика страхових випадків. Визначення вартості врожаю, обчислення й порядок сплати страхових премій. Організація роботи страхової компанії по визначенню збитків і страхового відшкодування. Визначення факту й причин загибелі (пошкодження) врожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень. Оцінка збитків при загибелі (пошкодженні) врожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень.

Страхове відшкодування. Страхування сільськогосподарських тварин. Об'єкти страхування. Обсяг страхової відповідальності. Страхові ризики і страхові випадки. Визначення страхової вартості тварин, обчислення й порядок сплати страхових премій. Особливості роботи по визначенню обсягу збитків і суми страхового відшкодування. Визначення факту й причин загибелі (ушкодження) тварин. Оцінка збитків при загибелі (пошкодженні) тварин. Виплати страхових відшкодувань. Страхування будівель та іншого майна сільськогосподарських підприємств.

Об'єкти страхування. Обсяг страхової відповідальності. Страхові ризики і страхові випадки. Визначення страхової вартості майна, розмір та порядок сплати страхових премій. Особливості роботи по визначенню обсягу збитків і суми страхового відшкодування. Визначення факту й причин знищення (пошкодження) майна. Оцінка збитків та особливості виплати страхових відшкодувань.

Тема 8. Страхування технічних ризиків

Необхідність, сутність, роль та значення страхування технічних ризиків. Розвиток страхування технічних ризиків на ринку страхових послуг України. Страхове покриття. Страхова сума. Фактори ризику. Страхове відшкодування.

Види страхування та характеристика їх умов. Зарубіжний досвід страхування технічних ризиків та можливості його застосування в Україні.

Страхування будівельно-монтажних ризиків. Страхові ризики. Страхова сума. Збитки, що не підлягають відшкодуванню.

Порядок та умови страхування машин від поломок. Порядок та умови страхування електронної техніки. Основні причини, з яких збиток не відшкодовується.

Страхування післяпускових гарантійних зобов'язань. Причини відмови від страхування післяпускових гарантійних зобов'язань.

Тема 9. Страхування кредитних і фінансових ризиків

Необхідність, сутність роль та значення страхування у фінансово-кредитній сфері.

Взаємозв'язок кредиту і страхування. Сутність та економічний зміст страхування кредитів. Форми забезпечення кредитів: матеріальна або юридична.

Характеристика основних організаційних форм страхування кредитів. Страхування товарних кредитів. Страхування інвестиційних кредитів. Страхування споживчих кредитів. Страхування матеріальних цінностей, що передаються в заставу. Страхування експортних кредитів. Основні різновидності страхування кредитів: страхування ризику непогашення кредиту; страхування майнової застави (іпотеки).

Специфічні види страхування при страхуванні кредитних ризиків: страхування відповідальності позичальника за непогашення кредиту; страхування виданих гарантій (порук) і отриманих гарантій (порук) та порядок їх здійснення.

Страхування комерційних (товарних) та споживчих кредитів (продажу товарів на виплату).

Особливості страхування банківських депозитів на випадок їх втрати внаслідок банкрутства банку.

Сутність та економічний зміст страхування фінансових ризиків. Характеристика окремих видів страхування фінансових ризиків: страхування втрати прибутку (доходу) внаслідок знищення застрахованого майна; страхування ризику неплатежу, ризику невиконання договірних зобов'язань.

Тема 10. Страхування автотранспортних ризиків

Необхідність і значення страхування автотранспортних ризиків. Поняття автотранспортного страхування, його сутність.

Об'єкти страхування. Сучасний стан і перспективи розвитку системи автотранспортного страхування в Україні. Характеристика об'єктів страхування. Варіанти страхування. Обсяг страхової відповідальності. Страхові ризики та страхові випадки.

Страхова сума. Страховий тариф. Фактори, що впливають на розмір страхового тарифу. Франшиза. Пільги страхувальникам. Оцінка збитків. Страхове відшкодування.

Страхування цивільної відповідальності власників автотранспортних засобів.

Форми страхування. Суб'єкти страхування. Об'єкти страхування. Страхові ризики та страхові випадки. Обсяг страхової відповідальності.

Визначення обсягу й порядок відшкодування збитків. Страхування відповідальності автоперевізника за вантаж. Обсяг страхової відповідальності. Страхові ризики та страхові випадки. Порядок відшкодування збитків. Страховий захист громадян від нещасних випадків на автомобільному транспорті.

Тема 11. Страхування авіаційних ризиків

Необхідність та особливості страхування авіаційних ризиків. Законодавча база авіаційного страхування. Авіаційний поліс Ллойда. Особливості розвитку авіаційного страхування в Україні.

Обов'язкові та добровільні види авіаційного страхування.

Обов'язкове авіаційне страхування цивільної відповідальності: страхування повітряних суден; страхування відповідальності повітряного перевізника за шкоду, заподіяну пасажиром, багажу, вантажу; страхування відповідальності експлуатанта повітряного судна за шкоду, заподіяну третій особі; страхування членів екіпажу повітряного судна та іншого авіаційного персоналу; страхування працівників замовника авіаційних робіт, пов'язаних із забезпеченням технологічного процесу під час виконання авіаційних робіт.

Добровільні види авіаційного страхування. Страхування вантажів, що перевозяться авіаційним транспортом. Страхування відповідальності обслуговування повітряного простору. Інші види авіаційного страхування.

Страховий захист громадян від нещасних випадків на повітряному транспорті. Види страхування й умови їх здійснення.

Космічне страхування та його роль у забезпеченні економічного захисту космічної діяльності держави при реалізації космічних проектів. Характеристика ризиків космічних проектів. Види обов'язкового страхування космічних ризиків.

Особливості системи перестрахування авіаційних та космічних ризиків.

Тема 12. Страхування майна і відповідальності громадян

Необхідність і значення страхового захисту майна громадян. Розвиток і сучасний стан страхування особистої власності громадян. Види послуг страхових компаній громадянам - власникам майна.

Суб'єкти страхування. Страхування будівель і споруд. Об'єкти страхування. Обсяг страхової відповідальності. Страхове забезпечення. Страхова оцінка будівель і споруд. Страхова премія. Пільги страхувальникам. Оцінка збитку.

Страхове відшкодування. Страхування тварин у господарствах громадян. Страхування домашнього майна. Інші види страхування майна громадян. Страховий захист відповідальності громадян перед третіми особами. Види й форми страхування.

Страхування особистої відповідальності власників будівель. Страхування особистої відповідальності власників домашніх тварин. Страхування професійної та іншої відповідальності.

4. Структура залікового кредиту з дисципліни «Страхові послуги»

	Кількість годин					
	Лекції	Практичні заняття	Індивідуальна робота	Тренінг	Самостійна робота	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи надання страхових послуг. Особливості страхових послуг в особистому страхуванні та страхуванні підприємницьких ризиків						
Тема 1. Страхові послуги та особливості їх реалізації	2	1	1	4	7	Поточне опитування
Тема 2. Порядок укладання та ведення страхових угод	3	2			9	
Тема 3. Страхові накопичувальні послуги	3	1			8	
Тема 4. Страхові послуги у разі нещасних випадків	3	1			8	
Тема 5. Медичне страхування	3	1			8	
Тема 6. Страхування підприємницьких ризиків	2	1			7	
Змістовий модуль 2. Страхові послуги у сфері майнового страхування та страхування відповідальності						
Тема 7. Страхування сільськогосподарських ризиків	3	2	2	4	9	Поточне опитування
Тема 8. Страхування технічних ризиків	2	1			7	
Тема 9. Страхування кредитних і фінансових ризиків	3	1			8	
Тема 10. Страхування автотранспортних ризиків	3	1			8	
Тема 11. Страхування авіаційних ризиків	2	1			7	
Тема 12. Страхування майна і відповідальності громадян	3	1			7	
Разом	32	14	3	8	93	

5. Тематика практичних занять

Практичне заняття 1

Страхові послуги та особливості їх реалізації. Порядок укладання та ведення страхових угод.

Питання для обговорення:

1. Сутність та характерні ознаки страхових послуг.
2. Класифікація страхових послуг.
3. Страхові посередники на ринку страхових послуг.
4. Нетрадиційні канали реалізації страхових послуг та їх характеристика.
5. Роль та значення реклами на ринку страхових послуг.
6. Поняття договору страхування та порядок його укладання.
7. Права та обов'язки суб'єктів страхових відносин.
8. Відмова у страхових виплатах. Припинення дії договору страхування.

Практичне заняття 2

Страхові накопичувальні послуги. Страхові послуги у разі нещасних випадків.

Питання для обговорення:

1. Особливості реалізації страхових послуг щодо страхування життя.
2. Таблиці смертності та мета їх використання в страхуванні життя.
3. Види страхових послуг щодо захисту життя.
4. Страхові послуги щодо довічної пенсії.
5. Нещасні випадки та їх класифікація.
6. Сутність та особливості страхових послуг у разі нещасних випадків.
7. Добровільні страхові послуги у разі нещасних випадків.
8. Обов'язкове особисте страхування від нещасних випадків на транспорті.

Практичне заняття 3

Медичне страхування. Страхування підприємницьких ризиків.

Питання для обговорення:

1. Загальна характеристика та форми медичного страхування.
2. Обов'язкове медичне страхування громадян.
3. Добровільна форма медичного страхування.
4. Медичне страхування осіб, що від'їжджають за кордон.
5. Права і обов'язки сторін страхових відносин в сфері медичного страхування.
6. Існуючий стан та перспективи розвитку медичного страхування в Україні.
7. Зарубіжний досвід проведення медичного страхування та можливості його запровадження в Україні.
8. Суть страхування підприємницьких ризиків.
9. Основні умови страхування ризику втрати майна суб'єктами підприємницької діяльності.
10. Фактори, що впливають на величину страхових тарифів та порядок сплати страхових премій.
11. Порядок укладання підприємцем договору страхування ризику втрати майна та припинення його дії.

Практичне заняття 4

Страхування сільськогосподарських ризиків. Страхування технічних ризиків

Питання для обговорення:

1. Обов'язкове страхування врожаю сільськогосподарських культур та багаторічних насаджень державними сільськогосподарськими підприємствами, врожаю зернових

- культур та цукрових буряків сільськогосподарськими підприємствами всіх форм власності.
2. Обов'язкове страхування деяких видів тварин.
 3. Правила добровільного страхування майна сільськогосподарських підприємств, орендарів, селянських.
 4. Добровільне страхування тварин, що належать сільгоспвиробникам та приватним особам.
 5. Суть, види та об'єкти страхування технічних ризиків.
 6. Страхування монтажних ризиків.
 7. Страхування машин від поломки.
 8. Страхування електронного устаткування.

Практичне заняття 5

Страхування кредитних і фінансових ризиків. Страхування автотранспортних ризиків.

Питання для обговорення:

1. Економічний зміст страхування кредитних ризиків.
2. Організаційні форми страхування кредитів.
3. Страхування депозитів.
4. Страхування від втрат прибутку.
5. Необхідність, сутність та розвиток системи автотранспортного страхування.
6. Урегулювання питань щодо завданих збитків у страхуванні авто каско.
7. Обов'язкове страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів.
8. Моторне (транспортне) страхове бюро України, його функції.

Практичне заняття 6

Страхування авіаційних ризиків.

Питання для обговорення:

1. Загальні відомості про авіаційне страхування.
2. Законодавча база та вимоги до проведення обов'язкового авіаційного страхування цивільної авіації.
3. Види обов'язкового авіаційного страхування цивільної авіації.
4. Добровільні види авіаційного страхування.
5. Космічне страхування.

Практичне заняття 7

Страхування майна і відповідальності громадян

Питання для обговорення:

1. Особливості, сутність та основні умови страхування майна громадян.
2. Страхування будівель громадян.
3. Страхування домашніх тварин.
4. Страхування домашнього майна.
5. Страхування відповідальності громадян.
6. Зарубіжний досвід страхування майна громадян та можливості його запровадження в Україні.

6. Тренінг з дисципліни

Тренінг – це запланований процес модифікації (зміни) відношення, знання чи поведінкових навиків того, хто навчається, через набуття навчального досвіду з тим, щоб досягти ефективного виконання в одному виді діяльності або в певній галузі. Метою тренінгу є узагальнення теоретичних знань, вмінь та навиків отриманих здобувачами вищої освіти під час вивчення навчальної дисципліни «Страхові послуги» та застосування їх в практичній діяльності.

Структура тренінгу

1. Вступна частина проводиться з метою ознайомлення здобувачів вищої освіти з темою тренінгового заняття.

2. Організаційна частина полягає у створенні робочого настрою у колективі, визначенні правил проведення тренінгового заняття. Можлива наявність роздаткового матеріалу у вигляді таблиць, документів.

3. Практична частина реалізовується шляхом виконання завдань з певних проблемних питань теми тренінгового заняття.

4. Підведення підсумків. Обговорюються результати виконаних завдань у групах. Обмін думками з питань, які виносились на тренінгові заняття.

В рамках тренінгу здобувачі вищої освіти мають виконати два завдання:

1. Оцінити фінансовий стан страховика:

1.1. Розглянути фінансову звітність компанії (баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух коштів) за останні 5 років;

1.2. Розрахувати ключові фінансові коефіцієнти: ліквідність, платоспроможність, рентабельність, ефективність використання активів тощо, порівняти їх з середніми показниками галузі або основними конкурентами;

1.3. Оцінити майбутній фінансовий стан страховика, враховуючи поточні тенденції та ринкові умови.

2. Дослідити стан, проблеми і перспективи розвитку майнового страхування в Україні:

2.1. Вивчити поточні показники ринку: обсяги страхових премій, виплат, рентабельність, кількість договорів, учасники ринку тощо. Виявити провідних страховиків та їх частку на ринку;

2.2. Аналіз законодавчих, економічних та соціальних факторів, що впливають на розвиток майнового страхування. Оцінити проблеми, з якими стикаються страхові компанії: низький рівень довіри клієнтів, недостатня фінансова грамотність, недосконалість регуляторних норм тощо;

2.5. Сформулювати практичні рекомендації щодо покращення стану ринку майнового страхування, підвищення ефективності та конкурентоспроможності страхових компаній.

7. Самостійна робота

Для успішного вивчення і засвоєння дисципліни «Страхові послуги» здобувачі вищої освіти повинні володіти значним обсягом інформації, частину якої вони отримують і опрацьовують шляхом виконання самостійної роботи, яка складається із:

- блоку 1 – завдань по кожній із тем дисципліни у формі реферату (обсягом до 5 с.), есе (обсягом 3 с.).
- блоку 2 – аналітичної частини.

Блок 1 самостійної роботи:

№ теми	Тематика
Тема 1	Страхові послуги: правове регулювання та особливості функціонування (підготувати реферат)
Тема 2	Укладання та супровід страхових угод в умовах цифрової трансформації (підготувати реферат)
Тема 3	Інвестиційний потенціал накопичувальних страхових послуг (підготувати есе)
Тема 4	Роль страхування від нещасних випадків в системі соціального захисту населення (підготувати реферат)
Тема 5	Добровільне медичне страхування: переваги та механізм впровадження (підготувати есе)
Тема 6	Зарубіжний досвід страхування підприємницьких ризиків (підготувати реферат)
Тема 7	Страхування врожаю та посівів: правові аспекти та економічна доцільність (підготувати реферат)
Тема 8	Страхування технічних ризиків в умовах виробничої модернізації (підготувати есе)
Тема 9	Аналіз ринку страхування фінансових ризиків в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку (підготувати есе)
Тема 10	Цифровізація в страхуванні автотранспорту: електронний поліс та онлайн-урегулювання збитків (підготувати реферат)
Тема 11	Особливості андеррайтингу в авіаційному страхуванні (підготувати есе)
Тема 12	Договір страхування майна громадян: порядок укладання та права сторін (підготувати реферат)

Оцінка за блок 1 самостійної роботи визначається як середнє арифметичне оцінок, отриманих за виконання завдань по темах 1-12.

Блок 2. Для набуття умінь самостійного мислення і самоконтролю у здобувачів вищої освіти особливе значення має виконання аналітичної частини з дисципліни «Страхові послуги».

Завдання для виконання аналітичної частини складається з 5 варіантів:

ВАРІАНТ 1

Задача 1. Державне племінне господарство застрахувало за обов'язковим страхуванням тварин 6 племінних корів. Страхова сума за кожну голову встановлена в розмірі 15 тис. грн. Страховий тариф – 5% від страхової суми. Протягом часу дії договору одна корова загинула внаслідок удару електричним струмом і була реалізована на м'ясо. Норматив виходу м'яса від живої ваги корови – 40%, вага тварини – 800 кг. Фактично було реалізовано м'ясо вагою 400 кг за ціною 25 грн. за один кілограм. Визначити: 1) страховий платіж за застраховану групу тварин; 2) страхове відшкодування за загиблу тварину.

Задача 2. Позичальник узяв кредит в сумі 50 млн. грн. строком на рік. Проценти за кредит складають 40% річних. Межа відповідальності страховика – 90%. Тарифна ставка – 3 %. Визначити суму страхових платежів та страхового відшкодування, що отримає страхувальник в разі неповернення суми боргу.

ВАРІАНТ 2

Задача 1. Яблуневий сад у сільськогосподарському підприємстві на площі 40 га потерпів від весняних заморозків в період цвітіння. Врожай саду застрахований у розмірі 70% вартості врожаю, виходячи з середньої за останні 5 років врожайності. Вартість врожаю з 1 га – 44 000 грн. (400 грн. x 110 ц). В поточному році з площі насадження 40 га було зібрано 3 400 ц яблук. Визначити суму страхового відшкодування за недобір врожаю яблук.

Задача 2. Відповідальність товаровиробника застрахована на суму 300000 грн. П'ятеро потерпілих вимагають від товаровиробника відшкодування шкоди, завданих їхньому здоров'ю на суму 80000 грн. Визначити: розмір сплачених страхувальником страхових внесків за 5 місяців (термін дії договору – 18 місяців) при встановленому розмірі страхового тарифу – 1 %; розмір отриманого страхового відшкодування кожним потерпілим.

ВАРІАНТ 3

Задача 1. Підприємство подало заяву про страхування майна від вогню та інших небезпек у розмірі 80% його вартості терміном на 10 місяців за умовами стандартного страхового полісу. Вартість майна, узгоджена сторонами страхової угоди, така: будівлі та споруди – 3 млн. грн.; машини, обладнання та устаткування – 4 млн. грн.; сировина та матеріали – 2 млн. грн.; незавершене виробництво – 1 млн. грн.; готова продукція – 5 млн. грн. Ставки страхової премії за окремими ризиками (незалежно від виду майна) такі: пожежа – 0,7 %; удар блискавки – 0,1 %; вибух газу, що використовується у побутових потребах – 0,2 %; стихійні лиха – 0,2%; крадіжка зі зломом – 0,3%; проникнення води з сусідніх приміщень – 0,1%. Обчислити розмір страхової премії виходячи з того, що вона встановлюється пропорційно терміну дії договору страхування.

Задача 2. Підприємство отримало від банку кредит на суму 25 млн. грн. строком на 4 місяці. По закінченню терміну страхування страхувальник не повернув банку борг та відсотки за користування кредитом. Плата за кредит становить 60% річних. Визначити страхове відшкодування, якщо банк уклав зі страховою компанією договір страхування ризику непогашення кредиту і відповідальність страховика становить 70%.

ВАРІАНТ 4

Задача 1. Фермерське господарство висіяло яру пшеницю на площі 20 га, і яка була повністю пошкоджена градом. З метою збільшення виходу продукції фермер підсів її таким же сортом. Врожай дав валовий збір 400 центнерів. Середньорічна врожайність пшениці за попередні 5 років 26 центнерів з га. Витрати на підсів становили 2400 грн. Ціна 1 центнера пшениці за попередній рік 80 грн. Врожай страхується на 75%. Страховий тариф становить 8% від страхової суми. Визначити величину страхового платежу, розмір збитку і величину страхового відшкодування.

Задача 2. Повітряне судно цивільної авіації обслуговує 5 чоловік. Експлуатант повітряного судна уклав договір обов'язкового страхування життя і здоров'я членів екіпажу і обслуговуючого персоналу. Назвіть страхову суму на одну застраховану особу. Визначте страховий платіж. Припустимо, що внаслідок авіаційної події три члени екіпажу загинули, один набув інвалідності першої групи, а один став інвалідом другої групи. Яким буде обсяг страхової виплати за кожним випадком.

ВАРІАНТ 5

Задача 1. Частину страхових резервів зі страхування життя (1210 тис. грн.) компанія має намір розмістити у цінних паперах. Зокрема, обрано такі категорії активів: акції та облігації українських емітентів; акції, облігації іноземних емітентів та цінні папери іноземних держав; облігації місцевих позик; іпотечні сертифікати. Визначити, який максимальний обсяг вкладень може здійснити страхова компанія у кожний вид цінних паперів, якщо загальна величина страхових резервів із страхування життя 3875 тис. грн.

Задача 2. Визначити величину страхового платежу, котру страхова компанія повинна повернути страхувальнику внаслідок дострокового припинення договору медичного страхування за вимогою страхувальника згідно з такими даними: термін, на який укладено договір страхування – 9 місяців; період часу, впродовж котрого діяв договір – 3 місяці; страховий платіж, сплачений страхувальником згідно з договором страхування – 60 тис. грн.; виплата страхових сум за цим договором на здійснювалася; величина нормативних витрат на утримання страхової компанії – 15 %.

Вимоги до розв'язку аналітичної частини:

- кожен здобувач вищої освіти вибирає той варіант, який співпадає з його порядковим номером у журналі.

8. Методи навчання

У освітньому процесі застосовуються: лекції, практичні заняття, індивідуальна робота, консультації, самостійна робота, робота у групах, метод опитування, тестування, ситуативне моделювання, реферування, підготовка і презентація проектів.

9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Страхові послуги» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточне тестування та опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- інші види індивідуальних та групових завдань;
- модульна контрольна робота;
- залік.

10. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання індивідуальних завдань і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів відбувається з дозволу дирекції факультету за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Використання друкованих і електронних джерел інформації під час контрольних заходів заборонено.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

11. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Страхові послуги» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3
40%	40%	5%	15%
Поточне оцінювання	Модульний контроль (Теми 1-12)	Тренінг	Самостійна робота
Середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять	1. Тестові завдання (5 тестів по 4 бали за тест) – макс. 20 балів. 2. Теоретичні питання (2 пит. по 40 балів) – макс. 80 балів.	Середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час виконання завдань на тренінгу	Середнє арифметичне з оцінок, отриманих за самостійну роботу

Поточне оцінювання:

- 90–100 балів – здобувач вищої освіти у повному обсязі володіє матеріалом, аргументовано й послідовно його викладає, демонструє глибоке розуміння понять і вміння застосовувати знання на практиці;
- 75–89 балів – матеріал засвоєно достатньо повно, проте бракує аргументації; допускаються несуттєві неточності;
- 65–74 бали – засвоєно лише основний зміст без належного аналізу; відповідь поверхнева, аргументація слабка;
- 60–64 бали – відповідь фрагментарна, із суттєвими неточностями, аргументація відсутня;
- 1–59 балів – матеріал практично не засвоєно, суть питань не розкрито.

Підсумкова оцінка за поточне опитування визначається як середнє арифметичне балів, отриманих на заняттях у межах кожного модуля.

Тренінг:

- 90–100 балів – здобувач вищої освіти у повному обсязі володіє матеріалом, творчо застосовує його у завданнях, обґрунтовує результати;
- 75–89 балів – матеріал засвоєно належно, проте у виконанні окремих завдань бракує аргументованості; незначні помилки;
- 65–74 бали – завдання виконані на базовому рівні, бракує глибини та системності; аргументація слабка;
- 60–64 бали – завдання виконано поверхнево, відсутнє обґрунтування та творчий підхід;
- 1–59 балів – завдання не виконані або виконані формально.

Оцінка за тренінг визначається як середнє арифметичне балів за всі завдання.

Самостійна робота:

- 90–100 балів – виконані всі завдання, наявні елементи власних досліджень, високий рівень аргументації, креативність;
- 75–89 балів – завдання виконані здебільшого якісно, проте з окремими недопрацюваннями; аргументація достатня;
- 60–74 бали – завдання виконані частково, є суттєві помилки, поверхневий аналіз;
- 1–59 балів – завдання практично не виконані, відсутні авторські напрацювання, наявні грубі помилки.

Оцінка за самостійну роботу визначається як середнє арифметичне балів за всі завдання.

Модульна робота

Модульна робота – вид контролю, при якому засвоєння здобувачем вищої освіти теоретичного й практичного матеріалу оцінюється від 0 до 100 балів як сума балів за виконані завдання.

Складові модульної роботи:

- - тести: 5 завдань, по 4 бали за кожне, максимум – 20 балів.
- 4 бали – правильна відповідь;
- 0 балів – неправильна відповідь.
- - теоретичні питання: 2 питання, по 40 балів, максимум – 80 балів.
- 35–40 балів – відповідь повна, аргументована, логічна, із прикладами;
- 25–34 бали – відповідь правильна, але недостатньо глибока, є поодинокі неточності;
- 10–24 бали – відповідь фрагментарна, поверхнева, з істотними недоліками;

- 1–9 балів – відповідь нечітка, непослідовна, із грубими помилками.

Шкала оцінювання:

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№ з/п	Найменування	Номер теми
1.	Технічне забезпечення: мультимедійний проєктор, ноутбук, проєкційний екран.	1-10
2.	Базове програмне забезпечення: ОС Windows. Стандартне програмне забезпечення базових інформаційних технологій: MS Office (Word, Excel, PowerPoint, Microsoft Visio). Телекомунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Opera, Google Chrome, Firefox, Viber тощо).	1-10
3.	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності).	1-10
4.	Комунікаційне програмне забезпечення Zoom для проведення занять в режимі on-line (за необхідності).	1-10

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

- Агрес О. Інноваційний розвиток страхової діяльності як один із методів зростання її ефективності. Аграрна економіка. 2022. Т. 15, № 1-2. С. 26-34.
- Артюх Т. М. Страхування життя в умовах сучасного страхового ринку України. Фінанси, облік і аудит. 2021. Вип. 18. С. 9-15.
- Баранов А., Баранова О. Деякі особливості державного регулювання страхового ринку України в умовах воєнного стану. Фінанси України. 2022. № 7. С. 95-114.
- Березька К., Кнейслер О., Спасів Н., Кулина Г. Інформаційна технологія прогнозування фінансових результатів страхових компаній. Ukrainian Journal of Information Technology. 2021. Vol. 3. No 2. P. 87-93.
- Богріновцева Л., Ключка О. Розвиток страхування в Україні в умовах ризиків пандемії та війни. Економіка та суспільство. 2024. Вип. 70. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5278/5222>
- Братюк В. Сучасний стан страхового ринку в Україні. Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка. 2022. Вип. 12. С. 37-45. URL: <https://doi.org/10.32851/2708-0366/2022.12.5>.
- Гузела І. Моделювання сценаріїв оподаткування результатів діяльності страховиків України. Світ фінансів. 2021. № 3 (68). С. 101-114.
- Гузела І. Теоретична концептуалізація податкового регулювання страхового ринку. Світ фінансів. 2025. №1 (82). С. 51-67.

9. Жиликова О.В., Волощук О.В. Особливості діджиталізації страхових послуг. С. 90-91. URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/42642/1/Aktualni%20problemi%20a%20perspektivi%20rozvitku%20Ukrayini_2023_90-91.pdf
10. Качула С., Лисяк Л., Ляшевський Я. Аналіз формування доходу і розподілу прибутку страхових компаній (на прикладі АК «Страхова група «ТАС»). Агросвіт. 2021. № 1-2. С. 12-19.
11. Качула С.В., Белякова К.О. Розвиток страхового ринку України в умовах воєнного стану. Інвестиції: практика та досвід. 2024. № 20. С. 59-64.
12. Кисільова І., Величко А. Оцінка фінансової надійності страхової організації. Економіка та суспільство. 2021. Вип. 28. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/471/453>.
13. Климук Н. Я. Особливості медичного страхування в Україні у сучасних умовах. Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України. 2021. № 1. С. 55-60.
14. Кнейслер О., Спасів Н., Король С. Новелізаційні тенденції розвитку страхових компаній в Україні. Світ фінансів. 2021. № 2. С. 106-117.
15. Кнейслер О., Спасів Н., Гузела І. Концептуальні засади державного регулювання страхового ринку. Світ фінансів. 2023. №№ 3 (76). С. 49-63.
16. Куцик П., Сороківський В., Кузьма Х. Статистичні підходи до оцінювання величини фінансових ресурсів страхових компаній. Вісник Львівського торговельно - економічного університету. Економічні науки. 2022. № 66. С. 5-9. URL: <http://journals-lute.lviv.ua/index.php/visnyk-econom/article/view/1072/1014>.
17. Лункіна Т., Задорожна О. Діджиталізація страхових послуг в Україні в умовах воєнних дій. С. 32-35. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/11996/1/32-35.pdf>
18. Мельник Т., Сибірцев В. Страхування : навч. посіб. Кропивницький: ПП «Ексклюзив Систем», 2022. 307 с.
19. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (із змінами і доповненнями) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n10756>.
20. Попович Д., Біда М., Закорко К. Тенденції розвитку страхового ринку України в умовах воєнного стану. Молодий вчений. 2023. № 3 (115). С. 110-114. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/5791/5666>.
21. Про страхування : Закон України від 18.11.2021 р. № 1909-IX. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>.
22. Прокопчук О., Цимбалюк Ю., Мельник К. Інвестиційна діяльність страхових організацій в Україні. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 16. С. 5-10
23. Рунчева Н. В., Сільченко І. А. Світовий досвід сільськогосподарського страхування для розвитку його обліково-аналітичного забезпечення в Україні. Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. 2022. № 1. С. 10–16.
24. Ситник Н., Тишковець М. Фінансово-економічна безпека страхової компанії та її забезпечення. Економіка та суспільство. 2022. Вип. 38. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-7>.
25. Сосновська О. Страхування : навч. посіб. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. 328 с.
26. Татарин Н., Підручняк К. Особливості фінансової діяльності страхових компаній в Україні. Молодий вчений. 2022. № 5 (105). С. 30-35. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/4771>.
27. Balasubramanian R., Libarikian A., McElhane D. (2021). Insurance 2030 – the impact of AI on the future of insurance. URL: <https://www.mckinsey.com/industries/financial-services/our-insights/insurance-2030-the-impact-of-ai-on-the-future-of-insurance>. <http://journals.knute.edu.ua/scientia-fructuosa/article/view/485/421>.
28. Desyatnyuk O., Kneysler O., Spasiv N., Huzela I. The latest tools for optimizing the tax regulation of the insurance business. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. Випуск 6 (59). 2024. С. 213-222. DOI: 10.55643/fcaptp.6.59.2024.4539

29. Fedorovych I. Key problems and directions of development of digitalization of the insurance market. Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор». Випуск 3 (70). 2022. С. 139-142. DOI:10.32847/business-navigator.70-24.
30. World insurance market developments in 5 charts. URL: [https://www.swissre.com/institute/research/sigma-research/sigma-2023-03/5-charts-wold insurance-2023.html](https://www.swissre.com/institute/research/sigma-research/sigma-2023-03/5-charts-world-insurance-2023.html).